

CIVIC HERITAGE

2023-1-EE01-KA220-ADU-000150753

Kompetencijų sistema

Skirta WP2.

PILIE TINIO PAVELDO AKADEMIJA

Co-funded by
the European Union

Finansuoja Europos Sąjunga. Tačiau išreikštos nuomonės ir požiūriai yra tik autoriaus (-ių) nuomonės ir požiūriai, kurie nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Estijos nacionalinės agentūros nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei finansavimą skirianti institucija negali būti laikomos atsakingomis už juos.

Turinio lentelė

Įvadas	3
Kompetencijų matricos apžvalga	5
Mokomosios užduotys	7
Pasiūlymai mokymo priemonių rinkiniui	8
1 PRIEDAS - EDUKACINIŲ DARBŲ LENTELIŲ versija Word formatu	9
2 PRIEDAS. Mokymosi dalies/modulio pavyzdys/ pavyzdys Priskirtinumo, tapatybės ir įsitraukimo jausmas	21

Įvadas

Kultūros paveldas - tai materialios ir nematerialios tradicijos, papročiai, artefaktai ir kitos kultūrinės išraiškos priemonės, perduodamos iš kartos į kartą bendruomenėje ar visuomenėje. Tai gali būti istoriniai pastatai ir paminklai, menas ir literatūra, tradicinė muzika ir šokiai, su įvairiomis šventėmis ir įvykiais susiję papročiai ir praktika. Ji taip pat apima nematerialius elementus, pavyzdžiui, žodinę istoriją, tradicines žinias ir įgūdžius. Kultūros paveldas gali būti svarbus tapatybės, bendruomenės sanglaudos ir socialinio tęstinumo šaltinis. Jis taip pat yra vertingas švietimo ir turizmo šaltinis. Kultūros paveldas jungia Europą per mūsų bendrą istoriją ir vertybes ir gali būti galinga suaugusiųjų ir jaunimo įgalinimo priemonė. Kultūros paveldas gali būti atvirumo ir tolerancijos vektorius, nes skatina skirtingų kultūrų ir tradicijų supratimą ir vertinimą. Jis taip pat gali būti priemonė, skatinanti socialinę sanglaudą ir tiesianti tiltus tarp skirtingų bendruomenių ir kartų. Išryškindamas bendras kultūrinės šaknis ir vertybes, kultūros paveldas taip pat gali padėti kovoti su prietarais ir diskriminacija. Tačiau svarbu pažymėti, kad kultūros paveldas taip pat gali būti naudojamas atskirties skatinimui ir galios disbalanso stiprinimui, jei jis nėra valdomas ir pristatomas atsakingai ir įtraukiai.

Mūsų projekto "CivicHeritage" tikslas - įgalinti pažeidžiamus suaugusiuosius skatinant lygias galimybes, pilietinį dalyvavimą, socialinę ir profesinę įtrauktį ir galimybę mokytis, ypač žemos kvalifikacijos ir (arba) bedarbių ar pažeidžiamus asmenis. Siekdami šių tikslų, partneriai teiks mokymo turinį ir mokymo išteklius, priemones ir metodikas, skirtas tikslinei auditorijai, **kaip pagrindinę priemonę naudodami kultūros ir gamtos paveldą**. Mūsų projekto tikslai yra šie.

1. Suaugusiųjų ir jų vietos bendruomenių vietos kultūros ir gamtos paveldo sklaida.
2. Skatinti novatoriškus metodus, pagrįstus kultūros ir gamtos paveldo turtingumu, siekiant šviesti ir įgalinti suaugusiuosius aktyviai dalyvauti demokratiname gyvenime vietos, nacionaliniu ir Europos lygmeniu.
3. Palengvinti suaugusiųjų galimybes mokytis, dirbti, imtis verslumo, dalyvauti socialiniame ir profesiniame gyvenime ugdant jų įgūdžius. minkštuosius įgūdžius, pasitikėjimą savimi, problemų sprendimą, verslumą, bendravimą, tarpkultūrinius įgūdžius, komandinį darbą, tinklų kūrimą, IKT...

Šio projekto tikslas - pasiūlyti sprendimą žemo konkurencingumo suaugusiesiems, palengvinti jų socialinę, kultūrinę ir profesinę integraciją ir padidinti jų dalyvavimą mokymosi visą gyvenimą ir demokratiname gyvenime.

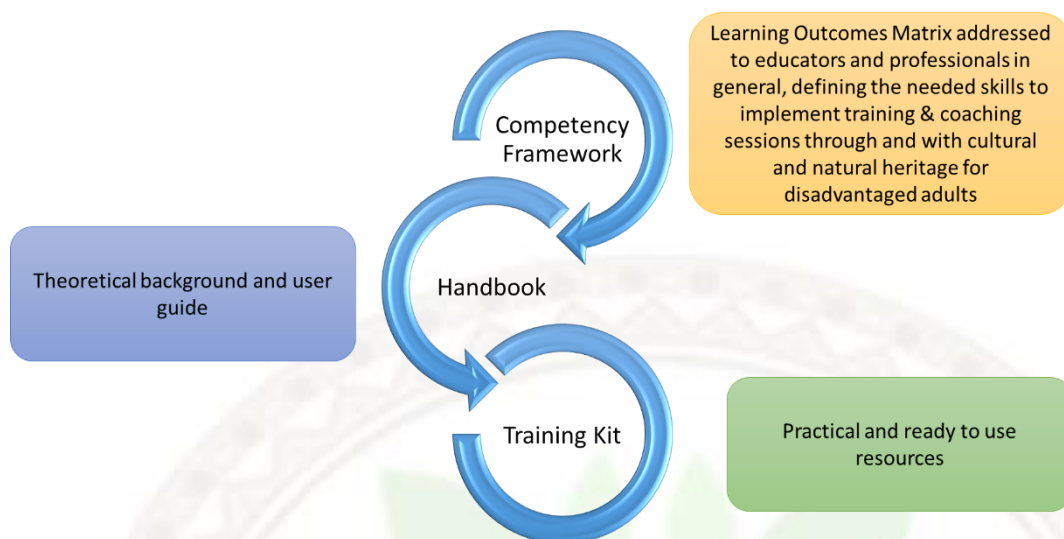
Ši kompetencijų sistema yra pagrindinė sistema, parengta pagal darbo paketą Nr. 2 - "Pilietinio paveldo kompetencijų sistema". Jos tikslas - padėti partneriams kurti turinį ir pateikti lengvai naudojamas priemones (vadovą ir mokymo priemonių rinkinį), kuriose daugiausia dėmesio skiriama šiems mokymo poreikiams.

1. Kultūriškai jautrios pedagogikos skatinimas.
2. Perdavimas informacijos iš kartos į kartą per švietimą.
3. Kultūros ir gamtos paveldo apsaugos susiejimas su tvarių vystymusi, kartu didinant besimokančiųjų įgūdžius.
4. Perėjimas nuo mokymo apie paveldą prie mokymo per paveldą ir su paveldu.
5. Kultūros ir gamtos paveldo integravimas į nepalankioje padėtyje esančių suaugusiųjų mokymą, siekiant skatinti besimokančiųjų žinias apie turtingą Europos kultūros ir gamtos paveldą.

Tenkinant pirmiau minėtus mokymo poreikius, mūsų suaugusiųjų švietėjai ir specialistai galės kelti savo kvalifikaciją siūlydami du išteklius, pagrįstus ir įkvėptus Kompetencijų sistemos, t. y.

- A. Tvirtas teorinis pagrindas apie kultūros ir gamtos paveldą, daugiausia dėmesio skiriant mūsų regionams, ir kaip jį panaudoti kaip mokymo kontekstą mokant pažeidžiamus suaugusiuosius. Šis vadovas skirtas pedagogams ir specialistams, orientuotiems į kultūros ir gamtos paveldo naudojimą mokymuose tokiuose kontekstuose.
- Istorinių, socialinių ir ekonominių įvykių tyrimo objektas.
 - Išteklių, skirti iš naujo atrasti senus profesinius metodus ir praktiką įvairiuose sektoriuose (statybos, aplinkosaugos, maisto...)
 - Būdas ugdyti tarpkultūrinį supratimą ir sąmoningumą (tarpkultūrinis dialogas ir bendravimas, skirtingų perspektyvų pažinimas per pasakojimus, pasakas, legendas, maistą, muziką ir šokius...)
 - Tvaraus vystymosi ir gamtos bei kultūros paveldo išsaugojimo skatinimo būdas
 - Veiksminga priemonė, suteikianti galimybių nepalankioje padėtyje esantiems suaugusiesiems.
- B. Praktiški ir paruošti naudoti mokomieji ištekliai. Ši mokymo programa pedagogams, pagrįsta kompetencijų sistema ir paremta teoriniu vadovu, suteiks pedagogams reikiamų mokymo metodų ir išteklių, kad jie galėtų mokyti ir treniruoti nepalankioje padėtyje esančius suaugusiuosius. Ją sudaro praktinių užsiėmimų, priemonių ir metodų rinkinys, paremtas Bendraisiais mokymo metodais ir naujoviškomis praktinėmis priemonėmis, kurios padės pedagogams rengti mokymus ir koučingo užsiėmimus. Remdamasis pirmiau minėta kompetencijų sistema, mokymo priemonių rinkinys palengvins palankių sąlygų neturinčių suaugusiųjų gebėjimų ugdymą pasitelkiant kultūros ir gamtos paveldą ir su juo, daugiausia dėmesio skiriant šioms įgūdžiams.
1. Priklausymo, tapatybės ir įsitraukimo jausmas.
 2. Kūrybiškumas ir ekologinis dizainas.
 3. Verslumas (laiko valdymas, planavimas, biudžeto sudarymas, rinkodara...).
 4. Tarpkultūrinis ir kartų bendravimas.
 5. Tvarumas.
 6. Tinklo kūrimas.
 7. Skaitmeninės kompetencijos.

Trys projekto rezultatai pateikiami pagal šią schemą.

Kompetencijų matricos apžvalga

Atsižvelgiant į pirmiau minėtus mokymo poreikius ir projekto tikslus, tolesniame etape rengiama "CivicHeritage" mokymosi rezultatų matrica (angl. Learning Outcomes Matrix, LOM), kuri yra pagrindinė priemonė, skirta "CivicHeritage" vadovui, "CivicHeritage" mokymo priemonių rinkiniui ir atitinkamam jų turiniui kurti ir tobulinti.

LOM struktūrą sudaro trys komponentai. žinios, įgūdžiai ir nuostatos.

- Žinios apima mokymosi būdu įgytos informacijos įsisavinimą, apimantį faktų, principų, teorijų ir praktikos visumą, susijusią su tam tikra darbo ar studijų sritimi. Pagal Europos kvalifikacijų sąrangą (EKS) žinios apibrėžiamos kaip teorinis ir (arba) faktinis supratimas.
- Įgūdžiai. Įgūdžiai reiškia gebėjimą taikyti žinias ir naudotis praktine patirtimi atliekant užduotis ir sprendžiant problemas. Pagal EKS sistemą įgūdžiai skirstomi į pažintinius (loginis, intuityvus ir kūrybinis mąstymas) ir (arba) praktinius ir techninius (rankų miklumas ir metodų, medžiagų, įrankių ir priemonių naudojimas).
- Nuostatos. Nuostatos apima gebėjimą atlikti įvairaus sudėtingumo užduotis ir spręsti įvairias problemas, taip pat skirtingą savarankiškumo ir atsakomybės laipsnį.

Suaugusiųjų įgūdžių ir pilietinio aktyvumo gerinimas vertinant kultūros ir gamtos paveldą.

Tikslas. Įgalinti pažeidžiamus suaugusiuosius skatinant lygias galimybes, pilietinį dalyvavimą, socialinę ir profesinę įtrauktį bei galimybę mokytis, kaip pagrindinę priemonę naudojant kultūros ir gamtos paveldą.

Žinios	Įgūdžiai	Nuostatos
1. Kultūros ir gamtos paveldo vertinimas ir pažinimas. Suprasti kultūros ir gamtos paveldo reikšmę visuomenei, įskaitant istorinį, socialinį ir ekonominį kontekstą. 2. Pedagoginiai metodai. Žinios apie kultūriškai jautrius pedagoginius metodus, padedančius veiksmingai įtraukti besimokančiuosius iš įvairių aplinkų. 3. Tvarus vystymasis. Suprasti ryšį tarp kultūros ir gamtos paveldo apsaugos ir tvaraus vystymosi principų skatinimo. 4. Mokymasis tarp kartų. Mokymasis iš kartos į kartą kaip ugdymo forma. suprasti perdavimo iš kartos į kartą svarbą ir metodus. 5. Europos kultūrų įvairovė. Žinios apie turtingą Europos kultūros paveldo įvairovę ir jos svarbą skatinant tarpkultūrinį supratimą. 6. Verslumas paveldo srityje. Suprasti verslumo aspektus paveldo srityje, įskaitant laiko valdymą, biudžeto sudarymą ir rinkodarą su paveldu	1. Kultūrinė kompetencija. Gebėjimas įtraukti įvairias kultūrines perspektyvas į švietimo praktiką, skatinant įtrauktį ir pagarbą kultūriniais skirtumams. 2. Paveldo interpretacija. Įgūdžiai mokyti pasitelkiant paveldą ir su paveldu, perteikiant istorines, socialines ir aplinkosaugos sąvokas į patrauklią mokymosi patirtį. 3. Bendruomenės dalyvavimas. Gebėjimas įtraukti vietos bendruomenes į paveldo išsaugojimo pastangas, skatinant priklausomybės ir nuosavybės jausmą. 4. Kūrybiškumas ir inovacijos. Kūrybiškumas ir kūrybiškumas. gebėjimas kurti naujoviškus paveldo edukacijos metodus, įskaitant ekologinio projektavimo principus ir tvarią praktiką. 5. Bendravimas. Bendravimas. Efektyvūs bendravimo įgūdžiai, padedantys palaikyti tarpkultūrinį ir kartų dialogą, naudojant pasakojimą, muziką ir	1. Etiniai aspektai. Etiniai aspektai. demonstruoti etinį sąmoningumą paveldo edukacijos srityje, gerbti dalyvaujančių bendruomenių teises ir tradicijas. 2. Kritinis mąstymas. Gebėjimas kritiškai vertinti paveldo pasakojimus ir praktiką, atpažinti šališkumą ir skatinti įtraukias interpretacijas. 3. Prisitaikymas. Lankstumas. Lankstumas reaguojant į skirtingus besimokančiųjų ir bendruomenių poreikius ir aplinką, atitinkamai koreguojant ugdymo metodus. 4. Iniciatyva. Iniciatyva. imtis aktyvių veiksmų, siekiant nustatyti paveldo švietimo ir propagavimo galimybes, prisidedant prie projekto tikslų ir uždavinių įgyvendinimo. 5. Refleksyvioji praktika. Atliekant refleksyviąją praktiką, nuolat tobulinti mokymo metodus ir

susijusiuose projektuose. 7. Skaitmeninės kompetencijos paveldo srityje. Žinios apie skaitmenines priemones ir platformas, susijusias su kultūros ir gamtos paveldo dokumentavimu, išsaugojimu ir sklaida.	kitas kultūrinės raiškos formas. 6. Tinklo kūrimas. Gebėjimas užmegzti ir palaikyti partnerystę su suinteresuotosiomis šalimis, įskaitant paveldo organizacijas, švietimo įstaigas ir bendruomenės grupes. 7. Skaitmeninis raštingumas. Gebėjimas naudotis skaitmeninėmis priemonėmis paveldo dokumentavimui, tyrimams ir sklaidai, didinant prieinamumą ir informuotumą.	būdus, remiantis grįžtamuju ryšiu ir savęs vertinimu. 6. Autonominis mokymasis. Skatinti besimokančiuosius priimti atsakomybę už savo mokymosi kelionę, suteikiant išteklius ir paramą savarankiškam paveldo temų tyrinėjimui. 7. Vadovavimas. Lyderystė. lyderio savybės vadovaujant bendriems paveldo projektams, įkvėpiant ir įgalinant kitus prisidėti prie paveldo išsaugojimo ir švietimo pastangų.
--	--	--

Vadovo ir mokymo priemonių rinkinio dizainas ir kūrimas bus grindžiamas pirmiau minėta mokymosi rezultatų matrica (LOM), kurią dar labiau sustiprins kelios mokomosios lentelės. Šios darbo lentelės tarnaus kaip vadovas, apibrėžiantis galimą turinį ir priemones, reikalingas pagrindiniams CivicHeritage projekto tikslams įgyvendinti, t. y.

1. Suaugusiųjų ir jų vietos bendruomenių vietos kultūros ir gamtos paveldo propagavimas.
2. Skatinti novatoriškus metodus, pagrįstus kultūros ir gamtos paveldo turtingumu, siekiant šviesti ir įgalinti suaugusiuosius aktyviai dalyvauti demokratiname gyvenime vietos, nacionaliniu ir Europos lygmeniu.
3. Palengvinti suaugusiųjų galimybes mokytis, dirbti, imtis verslumo, dalyvauti socialiniame ir profesiniame gyvenime ugdant jų įgūdžius. minkštuosius įgūdžius, pasitikėjimą savimi, problemų sprendimą, verslumą, bendravimą, tarpkultūrinius įgūdžius, komandinį darbą, tinklų kūrimą, IKT...

Mokomosios užduotys

Šio mokomojo lapo tikslas - pagilinti pedagogų supratimą apie kultūros ir gamtos paveldo svarbą visuomenei, apimančią istorinius, socialinius ir ekonominius aspektus. Be to, juo siekiama suteikti pedagogams reikiamų išteklių ir strategijų, kad jie galėtų sklandžiai integruoti šį supratimą į savo mokymo metodiką. Ši medžiaga sukurta siekiant padėti partnerystei kurti 2 ir 3 darbo paketų turinį ir priemones. Tačiau jos taip pat gali būti tiesioginis įkvėpimo šaltinis pedagogams jų kasdienėje mokymo veikloje.

Šios mokomosios darbo lentelės yra prieinamos internete kaip infografikos CivicHeritage e. tinkle. <https://civicheritage.eu/>; tekstinė versija pateikiama 1 priede.

Pasiūlymai mokymo priemonių rinkiniui

Siekiant optimizuoti jo, kaip praktinės mokymo priemonės, naudingumą, patartina jį suskirstyti į du atskirus, tačiau tarpusavyje susijusius komponentus, remiantis dabartine pasiūlymo vertės ir kompetencijos sistema.

1. Pradiniame etape parengiamas išsamus pamokos planas, kuriame nurodomi konkretūs kiekvieno modulio tikslai.
2. Vėlesnis komponentas apima daugybę pratybų, užduočių ir praktinių užsiėmimų, pritaiktų pamokos plane aptartoms sąvokoms įtvirtinti (bent dvi pratybos, viena praktinė veikla, vienas metodas).

Pamokos planas gali būti sudarytas taip.

Mokymosi tikslai

Mokymosi tikslai - tai konkretūs, išmatuojami tikslai, kuriuose nurodoma, ką besimokantieji turėtų pasiekti mokymosi veiklos ar kurso pabaigoje. Jie apibūdina pageidaujamus mokymosi proceso rezultatus ir suteikia aiškų pagrindą mokymui ir vertinimui. Mokymosi tikslai paprastai apima stebėtinus veiksmus ar elgesį, kurie parodo įgūdžių, žinių ar sąvokų įsisavinimą. Jais pedagogai vadovaujasi projektuodami mokymą, parinkdami tinkamą mokymosi veiklą ir vertindami mokinių pažangą.

Apžvalga

Modulyje nagrinėjamų temų ir užduočių santrauka, kuri bus išsamiai aptarta 2 dalyje. Kiekvienos pamokos planas turėtų apimti šiuos komponentus.

1. Su modulio tema glaudžiai susijusi ledlaužio veikla.
2. Vieno pedagoginio metodo, atitinkančio mokymosi vieneto/modulio tikslus, įtraukimas. Norėdami pasirinkti tinkamą metodą, remkitės kompetencijų sistemos pedagoginėmis lentelėmis.
3. Bent dviejų pratybų ir (arba) užduočių, kuriomis siekiama sustiprinti supratimą ir įgūdžių įgijimą, integravimas.
4. Įtraukiama viena praktinė veikla, kad būtų galima įgyti praktinės patirties ir realiai pritaikyti nagrinėjamas sąvokas.

Medžiagos

Išsamus pamokai reikalingos medžiagos ar išteklių sąrašas, įskaitant, bet neapsiribojant, žemėlapius, paminklų nuotraukas, popierių, pieštukus, projektorius, kompiuterius su interneto prieiga ir kitus svarbius daiktus, reikalingus mokymosi patirčiai palengvinti.

Vertinimas

Pateikite vertinimo priemonę, skirtą įvertinti, koku mastu mokymosi rezultatai buvo pasiekti vykdant veiklą. Tai gali būti įvairūs metodai, pavyzdžiui, klausimai su keliais atsakymų variantais, atviri klausimai, veiklos užduotys ar bet koks kitas tinkamas vertinimo metodas.

1 PRIEDAS - EDUKACINIŲ DARBŲ LENTELIŲ versija Word formatu

Edukacinis darbo lapas Nr. 1. Kultūros ir gamtos paveldo vertinimas ir pažinimas

Įvadas. Kultūros ir gamtos paveldas apima materialius ir nematerialius mūsų bendros žmonijos istorijos ir aplinkos aspektus. Šių elementų supratimas ir vertinimas yra labai svarbūs siekiant ugdyti priklausymo mūsų planetai ir jos kultūrų įvairovei jausmą, tapatybę ir rūpinimąsi ja.

A. Pagrindinės sąvokos.

1. Kultūros paveldas.

- **Apibrėžimas.** Kultūros paveldas – tai iš praeities kartų paveldėtas fizinių artefaktų ir nematerialių grupės ar visuomenės savybių palikimas.

- **Pavyzdžiai.** Pavyzdžiai. istorinės vietos, paminklai, tradicijos, kalbos, ritualai, muzika, šokiai, virtuvė ir folkloras.

- **Reikšmė.** Kultūros paveldas atspindi bendruomenės ar civilizacijos tapatybę, vertybes, įsitikinimus ir patirtį. Jis yra praeities, dabarties ir ateities jungtis, prisidedanti prie socialinės sanglaudos, įvairovės ir supratimo.

2. Gamtos paveldas.

- **Apibrėžimas.** Gamtos paveldas apima ekosistemų, rūšių, geologinių darinių ir kraštovaizdžių įvairovę, kuri susiformavo laikui bėgant.

- **Pavyzdžiai.** Nacionaliniai parkai, laukinės gamtos rezervatai, UNESCO pasaulio paveldo vietovės, biologinės įvairovės židiniai, geologinės formacijos ir ekosistemos.

- **Reikšmė.** Gamtos paveldas teikia esmines ekosistemų paslaugas, pavyzdžiui, švarų orą, vandenį ir dirvožemį, taip pat rekreacinę, estetinę ir dvasinę naudą. Jis atspindi Žemės biologinę ir geologinę raidą ir yra labai svarbus biologinės įvairovės išsaugojimui ir tvariam vystymuisi.

3. Istorinis kontekstas.

- **Kas.** Kultūros ir gamtos paveldo istorinio konteksto supratimas padeda pedagogams ir besimokantiejiems įvertinti žmonių visuomenių raidą ir jų santykius su aplinka.

- **Kaip.** Ištirti svarbiausius istorinius įvykius, judėjimus ir kultūrinės sąveikas, kurios suformavo paveldo vietas ir kraštovaizdžius.

4. Socialinis kontekstas.

- **Kas.** Įvertinkite socialinę kultūros ir gamtos paveldo reikšmę puoselėjant tapatybę, priklausomybę ir bendruomenės sanglaudą.

- **Kaip.** Aptarkite, kaip paveldo objektai ir tradicijos prisideda prie vietos ekonomikos, turizmo ir kultūrinių mainų.

5. Ekonominis kontekstas.

- **Kas.** Išanalizuoti kultūros ir gamtos paveldo ekonominę vertę, atsižvelgiant į pajamas iš turizmo, darbo vietų kūrimą ir tvarios plėtros galimybes.

- **Kaip.** Išnagrinėti strategijas, kaip suderinti ekonominę plėtrą su paveldo išsaugojimu ir bendruomenės dalyvavimu.

B. Mokymo strategijos.

1. Tarpdisciplininis požiūris.

- Integruoti kultūros ir gamtos paveldo temas į įvairius dalykus, įskaitant istoriją, geografiją, aplinkos mokslą, literatūrą ir meną.
- Skatinkite tarp dalykines diskusijas ir projektais grindžiamą mokymosi veiklą, kad galėtumėte nagrinėti paveldo išsaugojimo iššūkius ir sprendimus.

2. Patirtinis mokymasis.

- Organizuokite ekskursijas į paveldo objektus, muziejus, botanikos sodus ar gamtos rezervatus, kad įgytumėte praktinės mokymosi patirties.
- Organizuokite ekskursijas, interaktyvius seminarus arba kvietinių paveldo ekspertų paskaitas, kad moksleiviai geriau suprastų ir suprastų paveldą.

3. Skaitmeniniai ištekliai.

- Naudokite internetinius išteklius, virtualias ekskursijas, dokumentinius filmus ir interaktyvius žemėlapius, kad papildytumėte mokymąsi klasėje ir palengvintumėte virtualų paveldo objektų tyrinėjimą.
- Paskatinkite mokinius vykdyti mokslinių tyrimų projektus arba kurti multimedijos pristatymus apie konkrečias paveldo temas ar vietas.

4. Bendruomenės dalyvavimas.

- Skatinti partnerystę su vietos paveldo organizacijomis, čiabuvių bendruomenėmis ir aplinkosaugos NVO, siekiant įtraukti studentus į paveldo išsaugojimo iniciatyvas ir bendruomeninius projektus.
- Skatinkite mokinius savanoriauti arba dalyvauti su paveldu susijusiuose renginiuose, festivaliuose ar restauravimo darbuose, kad ugdytųsi pilietinės atsakomybės ir aktyvaus pilietiškumo jausmą.

Nuorodos.

- UNESCO Pasaulio paveldo centras. <https://whc.unesco.org/>
- Tarptautinė gamtos apsaugos sąjunga (IUCN).
- Europos nacionaliniai parkai.
- Europos muziejų tinklas. <https://www.europeanmuseumnetwork.eu/>

Mokomasis darbo lapas Nr. 2. Pedagoginiai metodai - Kultūriškai jautri pedagogika

Įvadas. Tai Nuostatos, kuriuo pripažįstama mokinių kultūrinė kilmė, patirtis ir perspektyvos ir kuris integruojamas į visus mokymo ir mokymosi aspektus. Pripažindami ir vertindami mokinių kultūrinę tapatybę, pedagogai sukuria įtraukią ir įgalinančią mokymosi aplinką, kuri didina mokinių įsitraukimą ir pasiekimus.

A. Pagrindinės sąvokos.

1. Kultūrinis jautrumas.

- **Apibrėžimas.** Kultūrinis jautrumas apima mokinių kultūrinės kilmės, patirties ir perspektyvų pripažinimą, gerbimą ir integravimą į mokymo praktiką.

- **Pavyzdžiai.** Mokinių kalbų, tradicijų, istorijos ir gyvenimiškos patirties pripažinimas ir įtraukimas į mokymo programą, mokymą ir vertinimą.

- **Reikšmė.** Svarbi reikšmė. kultūriškai jautrus mokymas skatina lygybę, įvairovę ir socialinį teisingumą, įteisindamas mokinių tapatybę ir kurdamas įtraukią mokymosi erdvę, kurioje visi mokiniai jaučiasi vertingi ir turi daugiau galių.

2. Kultūrinė kompetencija.

- **Apibrėžimas.** Kultūrinė kompetencija - tai pedagogų gebėjimas efektyviai bendrauti su įvairių kultūrų mokiniais ir padėti jiems.

- **Pavyzdžiai.** Pavyzdžiai. savo kultūrinių išankstinių nuostatų ir prielaidų suvokimas, nuolatinė savirefleksija ir profesinis tobulėjimas, mokymo strategijų pritaikymas įvairių besimokančiųjų poreikiams.

- **Reikšmė.** Kultūriniu požiūriu kompetentingi pedagogai yra geriau pasirengę užmegzti pozityvius santykius, įveikti kultūrinius skirtumus ir palengvinti prasmingą mokymosi patirtį visiems mokiniams.

3. Stiprybėmis grindžiamas požiūris.

- Užuoat žiūrėję į mokinių kultūrinę kilmę kaip į trūkumą ar kliūtį mokymuisi, taikykite turtu pagrįstą požiūrį, pagal kurį pripažįstami ir panaudojami mokinių kultūriniai privalumai, stiprybės ir žinių sistemos.
- Pabrėžkite kultūriškai svarbios ir palankios mokymo programos medžiagos, mokymo strategijų ir vertinimo praktikos, atspindinčios mokinių kultūrinę tapatybę ir interesus, svarbą.

4. Mokinių balsas ir atstovavimas.

- Suteikite mokiniams galimybę aktyviai dalyvauti savo mokymosi procese, įtraukdami jų požiūrį, patirtį ir indėlį į klasės diskusijas, veiklą ir sprendimų priėmimo procesus.
- Skatinkite priklausymo ir nuosavybės jausmą, sudarant mokiniams galimybes dalytis savo kultūriniu paveldu, istorijomis ir talentais su bendraamžiais.

5. Bendradarbiavimo ir refleksijos praktika.

- Ugdykite bendradarbiavimo ir refleksijos mokymo kultūrą, kurioje pedagogai palaiko dialogą, dalijasi gerąja patirtimi ir kritiškai analizuoja savo mokymo poveikį mokinių mokymuisi ir gerovei.
- Siekite gauti grįžtamąjį ryšį iš mokinių, kolegų ir šeimų, kad nuolat tobulintumėte ir gerintumėte kultūriniu požiūriu jautrią mokymo praktiką.

B. Mokymo strategijos.

1. Kultūriniu požiūriu svarbi mokymo programa.

- Sukurti mokymo programos vienetų ir mokymosi veiklas, į kurias būtų įtrauktos įvairios perspektyvos, kultūriniai artefaktai, literatūra ir istoriniai pasakojimai, susiję su mokinių kilme ir patirtimi.
- Skatinti mokinius kritiškai analizuoti ir prisidėti prie žinių kūrimo per kultūriškai jautrius tiriamuosius projektus ir diskusijas.

2. Įtraukioji mokymo praktika.

- diferencijuoti mokymą, kad būtų atsižvelgta į įvairius mokymosi stilius, kalbų mokėjimą ir kultūrinės preferencijas.
- Įtraukite kultūriniu požiūriu jautrias mokymo strategijas, pavyzdžiui, pasakojimą, mokymąsi bendradarbiaujant, vaizdinį vaizdavimą ir patirtinį mokymąsi, kad sudomintumėte mokinius ir padarytumėte mokymąsi prasmingą ir prieinamą.

3. Į kultūrą atsižvelgiantis vertinimas.

- Naudokite įvairius formuojamojo ir apibendrinamojo vertinimo metodus, atitinkančius mokinių kultūrinę ir kalbinę aplinką, kad jie galėtų parodyti, jog supranta ir įsisavina turinį autentiškais ir jiems prasmingais būdais.
- Suteikite mokiniams galimybę patiems vertinti, išsikelti tikslus ir apmąstyti savo mokymosi pažangą, taip skatindami jų iniciatyvumą ir atsakomybę už savo akademinį augimą.

4. Šeimos ir bendruomenės partnerystė.

- Skatinti tvirtą partnerystę su mokinių šeimomis, bendruomenėmis ir kultūrinėmis organizacijomis, kad būtų kuriamas pasitikėjimas, kultūrinis abipusiškumas ir bendradarbiavimo paramos tinklai.
- Įtraukite šeimas į kultūriniu požiūriu svarbius seminarus, renginius ir šventes, kuriuose būtų švenčiama įvairovė ir skatinamas tarpkultūrinis supratimas bei solidarumas.

Mokomasis darbalapis Nr. 3. Tvarus vystymasis

Įvadas. Tvarus vystymasis - tai holistinis požiūris, kuriuo siekiama patenkinti dabarties poreikius, nepakenkiant ateities kartų galimybėms patenkinti savo poreikius. Suprasti kultūros ir gamtos paveldo apsaugos ir darnaus vystymosi principų tarpusavio priklausomybę yra labai svarbu siekiant skatinti aplinkosaugą, kultūros išsaugojimą ir socialinį teisingumą.

A. Pagrindinės sąvokos.

1. Kultūros ir gamtos paveldas.

- **Apibrėžimas.** Kultūros ir gamtos paveldas apima materialius ir nematerialius žmonijos istorijos ir aplinkos aspektus, turinčius kultūrinę, istorinę ir ekologinę reikšmę.

- **Pavyzdžiai.** Pavyzdžiai. istorinės vietovės, paminklai, vietinių gyventojų žinių sistemos, biologinės įvairovės karštieji taškai, ekosistemos ir geologiniai dariniai.

- **Reikšmė.** Kultūros ir gamtos paveldas atspindi žmogaus civilizacijos ir gamtos pasaulio turtingumą ir įvairovę, prisideda prie socialinės sanglaudos, tapatybės formavimosi ir ekologinės pusiausvyros.

2. Tvarus vystymasis.

- **Apibrėžimas.** Darnaus vystymosi tikslas - suderinti ekonominį augimą, aplinkos apsaugą ir socialinį teisingumą, kad būtų užtikrinta dabartinių ir būsimų kartų gerovė.

- **Principai.** Principai. aplinkos apsauga, socialinė įtrauktis, ekonominė gerovė, kartų lygybė ir kultūros išsaugojimas.

- **Reikšmė.** Tvarus vystymasis skatina žmogaus veiklos ir gamtinės aplinkos darną, sprendžiant pasaulines problemas, tokias kaip klimato kaita, biologinės įvairovės nykimas, skurdas ir nelygybė.

3. Tarpusavio ryšiai.

- Pripažinti kultūros ir gamtos paveldo išsaugojimo ir darnaus vystymosi tikslų tarpusavio ryšį.
- Suprasti, kaip kultūros paveldo išsaugojimas prisideda prie bendruomenės atsparumo, tapatybės išsaugojimo ir socialinės sanglaudos, o gamtos paveldo išsaugojimas - prie ekosistemų funkcijų, biologinės įvairovės išsaugojimo ir atsparumo klimato kaitai.

4. Paveldas kaip išteklis.

- Kultūros ir gamtos paveldą vertinti kaip vertingą tvaraus vystymosi šaltinį.
- Ištirti, kaip paveldo turizmas, tradicinės ekologinės žinios, tvarus žemės ūkis ir ekologinės kultūros įmonės gali sukurti ekonominių galimybių, skatinti vietos pragyvenimo šaltinius ir remti bendruomenės vystymąsi, kartu išsaugant kultūros ir gamtos turtus.

B. Mokymo strategijos.

1. Integruota mokymo programa.

- Integruoti kultūros ir gamtos paveldo išsaugojimo bei darnaus vystymosi principų sąvokas įvairiose dalykinėse srityse, įskaitant socialinius mokslus, aplinkosaugą, geografiją ir ekonomiką.
- Sukurti tarpdisciplininio mokymosi patirtį, kuri leistų ištirti sudėtingus žmonių visuomenių, kultūrinės praktikos, ekologinių sistemų ir darnaus vystymosi tikslų ryšius.

2. Atvejų analizės ir realaus pasaulio pavyzdžiai.

- Pasitelkite atvejo studijas ir realius pavyzdžius, kad iliustruotumėte praktinį darnaus vystymosi principų taikymą paveldo išsaugojimo iniciatyvose.
- Analizuokite bendruomenių ir organizacijų, siekiančių suderinti paveldo išsaugojimą su darnaus vystymosi tikslais, sėkmės istorijas ir iššūkius.

3. Projektinis mokymasis.

- Įtraukite besimokančiuosius į projektus grindžiamą mokymosi veiklą, kuria sprendžiamos vietos tvarumo problemos, kartu įtraukiant kultūros ir gamtos paveldo išsaugojimo strategijas.
- Skatinkite besimokančiuosius kurti bendruomenės projektus, kuriais skatinamas paveldo išsaugojimas, aplinkos tvarkymas ir socialinė įtrauktis, skatinant aktyvų pilietiškumą ir bendruomenės įsitraukimą.

4. Ekskursijos ir patirtinis mokymasis.

- Organizuokite ekskursijas į paveldo objektus, gamtos draustinius, darnaus vystymosi projektus ar kultūros įstaigas, kad iš pirmų lūpų susipažintumėte su paveldo išsaugojimo ir darnaus vystymosi sąsajomis.
- Padėkite rengti ekskursijas, seminarus ar mokymosi paslaugų veiklą, kad mokiniai galėtų bendrauti su paveldo specialistais, aplinkosaugos ekspertais ir bendruomenės suinteresuotaisiais subjektais ir taip pagilinti savo supratimą ir suvokimą.

C. Nuorodos.

Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslai (UNSDG). <https://sdgs.un.org/goals>

Tarptautinė gamtos apsaugos sąjunga (IUCN). <https://www.iucn.org/>

Europos paveldo aljansas. <https://europeanheritagealliance.eu/>

Tarptautinė paminklų ir vietovių taryba (ICOMOS). <https://www.icomos.org/>

Edukacinis darbo lapas Nr. 4. mokymasis tarp kartų

Įvadas. Kartų mokymasis apima skirtingų amžiaus grupių asmenų keitimąsi žiniomis, įgūdžiais ir patirtimi šeimose, bendruomenėse ir visuomenėse. Pripažinti kartų perdavimo, kaip švietimo formos, svarbą yra labai svarbu siekiant išsaugoti kultūros paveldą, skatinti socialinę sanglaudą ir puoselėti prasmingus santykius tarp kartų.

Pagrindinės sąvokos.

1. Perdavimas iš kartos į kartą.

- Apibrėžimas. Perdavimas iš kartos į kartą - tai žinių, vertybių, tradicijų ir praktikos perdavimas iš vyresnių kartų jaunesnėms šeimose ir bendruomenėse.
- Pavyzdžiai. Žodinis pasakojimas, kultūriniai ritualai, globa tarp kartų, pameistrystė, šeimyniniai vaidmenys ir pareigos.
- Reikšmė. Svarbus vaidmuo išsaugant kultūrinę tapatybę, paveldą ir atmintį, puoselėjant priklausomybės jausmą ir tęstinumą tarp kartų.

2. Mokymosi tarp kartų svarba.

- Ištirti kartų mokymosi svarbą skatinant kartų tarpusavio supratimą, empatiją ir pagarbą.
- Aptarti, kaip kartų mainai padeda perduoti kultūrinės vertybes, įgūdžius ir išmintį, praturtindami žmonių asmeninį vystymąsi ir socialinę integraciją.

3. Perdavimo iš kartos į kartą metodai.

- Žodinė tradicija. Istorijų, legendų, pasakų ir istorinių pasakojimų perdavimas šeimose ir bendruomenėse.
- Patirtinis mokymasis. Dalyvavimas praktinėje veikloje, amatų, ritualų ir apeigų metu, kurie įkūnija kultūrinės tradicijas ir kartų žinias.
- Mentorstė ir pameistrystė. Vyresnio amžiaus suaugusiųjų ir jaunesnių asmenų poravimas į poras, kad jie būtų mentoriai, vadovai ir pavyzdžiai įvairiose srityse, pavyzdžiui, amatų, prekybos, meno ir gyvenimo įgūdžių.

- Veikla tarp kartų. Organizuojamos skirtingų kartų programos, seminarai ir renginiai, padedantys prasmingai bendrauti, palaikyti dialogą ir bendradarbiavimą tarp skirtingų amžiaus grupių.

Mokymo strategijos.

1. Šeimos ir bendruomenės dalyvavimas.

- Skatinkite mokinius tyrinėti savo šeimos istoriją, tradicijas ir kultūrinius papročius per interviu, pasakojimus ir šeimos paveldo projektus.
- Sudarykite sąlygas mokiniams bendrauti su vyresnio amžiaus šeimos nariais, senjorais ar bendruomenės lyderiais ir susipažinti su jų patirtimi, požiūriais ir išmintimi.

2. Veikla tarp kartų.

- Mokyklose, bendruomenės centruose ar kultūros įstaigose organizuokite mokymąsi tarp kartų, kurio metu skirtingo amžiaus žmonės dalijasi žiniomis, įgūdžiais ir istorijomis.
- Bendradarbiaukite su vietos organizacijomis, senelių namais ar senjorų centrais, kad sukurtumėte programas tarp kartų, pavyzdžiui, sodininkystės projektus, maisto gaminimo pamokas, meno dirbtuves ar kartų pasakojimo ratelius.

3. Kultūros paveldo išsaugojimas.

- Integruokite kartų mokymąsi į kultūros paveldo išsaugojimo iniciatyvas, įtraukiant vyresnio amžiaus suaugusiuosius ir jaunimą į tradicinių žinių ir praktikos dokumentavimą, atgaivinimą ir perdavimą.
- Skatinkite mokinius aktyviai dalyvauti paveldo išsaugojimo projektuose, kuriuose dalyvauja vyresniosios kartos, kad būtų užtikrintas kultūrinių tradicijų tęstinumas ir aktualumas.

4. Refleksyvioji praktika.

- Skatinkite refleksyvias diskusijas ir žurnalų rašymo veiklą, skatinančią mokinius kritiškai apmąstyti kartų mokymosi patirtį, atsižvelgiant į jos poveikį jų tapatybei, vertybėms ir santykiams.
- Skatinkite empatiją, pagarbą ir pagarbą įvairioms kartoms, jų požiūriams ir gyvenimo patirčiai, vadovaudamiesi apmąstymais ir dialogu.

Nuorodos.

- Bengtson, V. L. (2001). Beyond the Nuclear Family. The Increasing Importance of Multigenerational Bonds. *Journal of Marriage and Family*, 63(1), 1–16. (online. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1741-3737.2001.00001.x>)
- Hatton-Yeo, A. (Ed.). (2006). *Intergenerational Learning and the Contributions of Older People*. Policy Press.
- Hagestad, G. O., & Uhlenberg, P. R. (2005). The Social Separation of Old and Young. A Root of Ageism. *Journal of Social Issues*, 61(2), 343–360. (online. <https://spssi.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1540-4560.2005.00409.x>)

Įvadas. Europoje gausu kultūrų įvairovės, apimančios kalbų, tradicijų, virtuvių, menų ir istorinio palikimo gobeleną. Suprasti ir puoselėti Europos kultūrų įvairovę labai svarbu skatinant kultūrų dialogą, abipusę pagarbą ir solidarumą vis labiau tarpusavyje susijusiame pasaulyje.

Pagrindinės sąvokos.

1. Europos kultūrų įvairovė.

- Apibrėžimas. Europos kultūrų įvairovė - tai daugybė žemyne egzistuojančių kultūrinių raiškos formų, tapatybių ir tradicijų, kurias suformavo šimtmečius trukusi istorinė, geografinė ir socialinė sąveika.
- Pavyzdžiai. Kalbų įvairovė (pvz., romanų, germanų, slavų kalbos), regioninė virtuvė, folkloras, muzika, šokiai, architektūros stiliai, religinės praktikos ir meniniai judėjimai.
- Reikšmė. Europos kultūrų įvairovė atspindi turtingą ir sudėtingą žmogaus patirtį, skatina įvairių bendruomenių priklausomybės, tapatybės ir paveldo jausmą, kartu prisidedama prie Europos visuomenių gyvybingumo ir dinamiškumo.

2. Istorinis ir geografinis kontekstas.

- Susipažinkite su istoriniais ir geografiniais veiksniais, lėmusiais Europos kultūrų įvairovę, įskaitant migraciją, užkariavimus, prekybos kelius, kolonializmą ir geopolitinius pokyčius.
- Aptarkite, kaip skirtingų kultūrų ir civilizacijų sąveika laikui bėgant paveikė Europos tapatybę, kultūrinę praktiką ir paveldo kraštovaizdį.

3. Tarpkultūrinis supratimas.

- Pabrėžkite, kaip svarbu skatinti tarpkultūrinį supratimą ir empatiją, kad būtų mažinami kultūriniai skirtumai ir skatinama socialinė sanglauda įvairiose Europos visuomenėse.
- Pabrėžkite kultūrų dialogo, daugiakultūrinio švietimo ir įtraukios politikos, kuria pripažįstamos ir gerbiamos visų asmenų, nepriklausomai nuo jų kultūrinės kilmės, teisės ir orumas, vertę.

4. Europos Sąjunga ir kultūros politika.

- Aptarkite Europos Sąjungos (ES) vaidmenį skatinant kultūrų įvairovę, paveldo išsaugojimą ir kultūrinius mainus tokiomis iniciatyvomis kaip Europos kultūros sostinių programa, "Kūrybiška Europa" ir Europos paveldo ženklas.
- Išnagrinėkite ES politiką ir finansavimo galimybes, kuriomis siekiama išsaugoti kalbų įvairovę, skatinti kultūros paveldo turizmą ir remti kultūros ir kūrybos pramonę visoje Europoje.

Mokymo strategijos.

1. Daugialypės terpės ištekliai.

- Naudokite daugialypės terpės išteklius, pavyzdžiui, vaizdo įrašus, dokumentinius filmus, virtualias ekskursijas ir internetines parodas, kad supažindintumėte mokinius su Europos kultūros paveldo įvairove.
- Pristatykite tradicinės ir šiuolaikinės kultūros raiškos pavyzdžius iš įvairių Europos regionų, pabrėžiant jų reikšmę ir indėlį į Europos tapatybę ir paveldą.

2. Kultūrinių mainų programos.

- Skatinkite moksleivius dalyvauti kultūrinių mainų programose, studijų užsienyje galimybėse arba virtualiuose mainuose su kitų Europos šalių mokyklomis ir organizacijomis.
- Skatinkite tarpkultūrinį bendradarbiavimą, kalbų mokymąsi ir tarpkultūrinę kompetenciją, palengvinant sąveiką ir bendrus projektus tarp skirtingų kultūrų mokinių.

3. Paveldo takai ir ekskursijos.

- Organizuokite paveldo maršrutus, ekskursijas ar virtualias ekskursijas, kad susipažintumėte su žymiais kultūros paminklais, muziejais, istorinėmis vietovėmis ir UNESCO pasaulio paveldo objektais visoje Europoje.
- Suteikite studentams galimybę bendrauti su vietos bendruomenėmis, kultūros specialistais ir paveldo ekspertais, kad jie geriau suprastų Europos kultūrinę įvairovę ir paveldo išsaugojimo pastangas.

4. Kultūros festivaliai ir šventės.

- Švęskite Europos kultūrų įvairovę rengdami kultūros festivalius, teminius renginius ir daugiakultūrinius pasirodymus, kurie atskleidžia Europos kultūros paveldo turtingumą ir gyvybingumą.
- Skatinkite mokinius aktyviai dalyvauti organizuojant kultūros šventes ir jose dalyvaujant, skatinti tarpkultūrinius mainus ir vertinti įvairias kultūrines išraiškas.

Nuorodos.

- Europos Sąjunga (ES). https://european-union.europa.eu/index_en
- Europos Taryba. <https://www.coe.int/en/web/portal>
- UNESCO Pasaulio paveldo centras. <https://whc.unesco.org/>
- Europos kultūros fondas. <https://culturalfoundation.eu/>
- Europos kultūros kelių institutas. <https://www.coe.int/en/web/cultural-routes/about>

Edukacinis darbalapis #6. Verslumas pavelde

Įvadas. Verslumas paveldo srityje apima verslumo principų ir strategijų taikymą su paveldu susijusiems projektams, pavyzdžiui, išsaugojimo iniciatyvoms, kultūriniams renginiams ir turizmo įmonėms. Suprasti verslumo aspektus paveldo srityje yra labai svarbu siekiant maksimaliai išnaudoti paveldo objektų potencialą, skatinti inovacijas ir užtikrinti ilgalaikį gyvybingumą.

Pagrindinės sąvokos.

1. Verslumas paveldo srityje.

- Apibrėžimas. Verslumas paveldo srityje - tai galimybių kurti vertę, gauti pajamų ir daryti socialinį poveikį paveldo sektoriuje nustatymas ir išnaudojimas.
- Pavyzdžiai. paveldo turizmo įmonės, kultūros paveldo startuoliai, paveldo išsaugojimo įmonės ir bendruomenės paveldo iniciatyvos.

- Reikšmė. Verslumo metodai leidžia paveldo specialistams panaudoti paveldo turtą, išteklius ir žinias, kad būtų patenkinti visuomenės poreikiai, išsaugotas kultūrinis identitetas ir skatinamas tvarus vystymasis.

2. Laiko valdymas.

- Svarbumas. Efektyvus laiko valdymas yra labai svarbus planuojant, įgyvendinant ir vertinant paveldo projektus nustatytais terminais.
- Strategijos. Strategijos. aiškių tikslų ir prioritetų nustatymas, projekto grafikų ir etapų sudarymas, užduočių delegavimas, terminų valdymas ir prisitaikymas prie netikėtų iššūkių.

3. Biudžeto sudarymas ir finansų valdymas.

- Svarbumas. Biudžeto sudarymas ir finansų valdymas yra labai svarbūs skirstant išteklius, kontroliuojant išlaidas ir užtikrinant paveldo projektų finansinį tvarumą.
- Strategijos. Strategijos. realių biudžetų sudarymas, išlaidų prognozavimas, išlaidų stebėseną, finansavimo galimybių paieška ir pajamų srautų įvairinimas.

4. Rinkodara ir reklama.

- Svarbumas. Rinkodara ir reklama yra labai svarbūs siekiant didinti informuotumą, pritraukti lankytojus ir įtraukti suinteresuotąsias šalis į su paveldu susijusius projektus.
- Strategijos. Strategijos. tikslinių auditorijų nustatymas, įtikinamų pasakojimų kūrimas, skaitmeninės rinkodaros kanalų naudojimas, partnerysčių panaudojimas ir rinkodaros efektyvumo vertinimas.

Mokymo strategijos.

1. Atvejų tyrimai ir modeliavimas.

- Pateikite sėkmingų paveldo verslumo įmonių arba paveldo projektų, kuriuose taikomi verslumo principai, atvejų tyrimus.
- Sudarykite sąlygas imitacinei arba vaidmenų atlikimo veiklai, kurios metu mokiniai galėtų išbandyti sprendimų priėmimo procesus, susijusius su laiko valdymu, biudžeto sudarymu ir rinkodara paveldo kontekste.

2. Kvietiniai pranešėjai ir ekspertų grupės.

- Kvieskite kvietinius pranešėjus iš paveldo organizacijų, kultūros įmonių ar verslininkų, kad jie pasidalytų savo patirtimi ir įžvalgomis.
- Organizuokite ekspertų grupes arba klausimų ir atsakymų sesijas, kuriose studentai galėtų bendrauti su paveldo verslininkais ir pramonės specialistais, kad gautų praktinių patarimų ir įkvėpimo.

3. Projektinis mokymasis.

- Įtraukite mokinius į projektais grindžiamą mokymąsi, kurio metu jie turi parengti verslo planus, rinkodaros strategijas ar finansavimo pasiūlymus su paveldu susijusioms iniciatyvoms.

- Skatinkite tarpdisciplininį bendradarbiavimą ir kūrybiškumą kuriant novatoriškus paveldo iššūkių sprendimus, kartu integruojant verslumo koncepcijas.

4. Stažuotės ir patirtinis mokymasis.

- Sudarykite sąlygas stažuotėms, praktikoms ar patirtinio mokymosi galimybėms paveldo organizacijose, muziejuose ar kultūros įstaigose.
- Suteikite studentams praktinės patirties valdant paveldo projektus, atliekant rinkos tyrimus, renkant lėšas ir reklamuojant kultūros paveldo objektus.

Nuorodos.

- Europos verslininkų tinklas. <https://www.euen.org/>
- UNESCO kūrybinių miestų tinklas. <https://www.unesco.org/en/creative-cities>

Edukacinis darbalapis Nr. 7. Skaitmeninės kompetencijos paveldo srityje

Įvadas. Skaitmeninės technologijos vaidina svarbų vaidmenį dokumentuojant, saugant ir dalijantis kultūros ir gamtos paveldu su įvairiomis auditorijomis visame pasaulyje. Skaitmeninių kompetencijų, susijusių su paveldu, supratimas leidžia specialistams veiksmingai panaudoti skaitmenines priemones ir platformas paveldo išsaugojimui, švietimui ir populiarinimui.

Pagrindinės sąvokos.

1. Skaitmeninė dokumentacija.

- Apibrėžimas. Skaitmeninė dokumentacija apima kultūros ir gamtos paveldo vertybių fiksavimą, skaitmeninimą ir katalogavimą naudojant įvairias skaitmenines technologijas, pavyzdžiui, fotografiją, 3D skenavimą, GIS žemėlapių sudarymą ir archyvų skaitmeninimą.
- Pavyzdžiai. Artefaktų, istorinių dokumentų, nuotraukų, audiovizualinių įrašų ir archeologinių vietovių skaitmeninimas.
- Reikšmė. Skaitmeninė dokumentacija palengvina paveldo išteklių išsaugojimą, prieinamumą ir mokslinius tyrimus, suteikdama galimybę platesnei auditorijai susipažinti su paveldo medžiaga skaitmeniniais formatais.

2. Skaitmeninis išsaugojimas.

- Apibrėžimas. Skaitmeninis išsaugojimas apima ilgalaikės prieigos prie skaitmeninio paveldo turto ir jo vientisumo užtikrinimą, pasitelkiant tinkamą saugojimą, metaduomenų valdymą, atsarginių kopijų kūrimo strategijas ir išsaugojimo standartus.
- Pavyzdžiai. Skaitmeniniai archyvai, saugyklos, išsaugojimo duomenų bazės, metaduomenų schemos ir skaitmeninio išsaugojimo priemonės.
- Reikšmė. Skaitmeninis išsaugojimas apsaugo paveldo medžiagą nuo degradacijos, senėjimo ir praradimo, išsaugodamas ją ateities kartoms ir suteikdamas galimybę nuolatinei prieigai ir pakartotiniam naudojimui.

3. Skaitmeninė sklaida.

- Apibrėžimas. Skaitmeninė sklaida apima dalijimąsi kultūros ir gamtos paveldu ir jo populiarinimą per skaitmenines platformas, pavyzdžiui, interneto svetaines, mobiliąsias programas, virtualias parodas, socialinę žiniasklaidą ir internetines saugyklas.
- Pavyzdžiai. Virtualūs turai, interaktyvūs žemėlapių, internetinės galerijos, mokomieji ištekliai, socialinės žiniasklaidos kampanijos ir sutelktinio finansavimo projektai.
- Reikšmė. Skaitmeninė sklaida didina paveldo turinio matomumą, prieinamumą ir įsitraukimą, pasiekia įvairias auditorijas visame pasaulyje ir skatina visuomenės informuotumą, švietimą ir dalyvavimą paveldo išsaugojimo procese.

4. Skaitmeninis įsitraukimas.

- Apibrėžimas. Skaitmeninis įsitraukimas - tai interaktyvios ir dalyvaujančios patirties, susijusios su kultūros ir gamtos paveldu, skatinimas per skaitmenines platformas, suteikiant naudotojams galimybę tyrinėti, mokytis ir prisidėti prie paveldo iniciatyvų.
- Pavyzdžiai. Piliečių mokslo projektai, minios transkripcija ir žymėjimas, internetiniai forumai, mokomieji žaidimai ir papildytosios realybės programos.
- Reikšmė. Skaitmeninis įsitraukimas įgalina asmenis aktyviai dirbti su paveldo medžiaga, dalintis savo žiniomis ir istorijomis bei bendradarbiauti paveldo išsaugojimo veikloje, skatinant nuosavybės ir bendruomenės valdymo jausmą.

Mokymo strategijos.

1. Praktiniai seminarai ir mokymai.

- Organizuokite praktinius seminarus ir pamokas apie skaitmeninio dokumentavimo metodus, pavyzdžiui, fotografavimą, 3D skenavimą ir GIS žemėlapių sudarymą, pritaikytus paveldo kontekstui.
- Skaitmeninio darbo eigos, metaduomenų standartų ir geriausios išsaugojimo praktikos, naudojant skaitmeninius įrankius ir programinę įrangą, gairės.

2. Skaitmeninio išsaugojimo laboratorijos.

- Įsteikite skaitmeninio išsaugojimo laboratorijas arba studijas, kuriose būtų įrengti skeneriai, fotoaparatai, kompiuteriai ir programinė įranga, skirta paveldo medžiagai skaitmeninti ir išsaugoti.
- Siūlykite mokymus apie skaitmeninio turto valdymą, failų formatus, metaduomenų kūrimą ir atsarginių kopijų kūrimo strategijas, kad būtų užtikrintas ilgalaikis skaitmeninio paveldo kolekcijų išsaugojimas.

3. Skaitmeninių istorijų kūrimo projektai.

- Įtraukite mokinius į skaitmeninius pasakojimo projektus, kuriuose naudojami daugialypės terpės įrankiai ir platformos istorijoms pasakoti, paveldo vietoms dokumentuoti ar kultūrinėms tradicijoms tyrinėti.
- Skatinkite mokinius bendradarbiauti kuriant skaitmeninius pasakojimus, podkastus, vaizdo įrašus ar interaktyvias interneto svetaines, kuriose pristatomi įvairūs kultūros ir gamtos paveldo aspektai.

4. Virtualios parodos ir internetiniai ištekliai.

- Bendradarbiaukite su paveldo organizacijomis, muziejais ir kultūros įstaigomis kuriant virtualias parodas, internetines galerijas ir edukacinius išteklius, prieinamus įvairaus amžiaus besimokantiejiems.
- Siūlykite ekskursijas su gidu, kurioje yra kolekcijos ir interaktyvios funkcijos, leidžiančias naudotojams tyrinėti paveldo medžiagą ir sužinoti apie jos reikšmę įtraukiančioje skaitmeninėje aplinkoje.

Nuorodos.

- Europeana. <https://www.europeana.eu/>
- Europos skaitmeninio paveldo tinklas. <https://culture.ec.europa.eu/cultural-heritage/cultural-heritage-in-eu-policies/european-digital-heritage>

2 PRIEDAS. Mokymosi dalies/modulio pavyzdys/ pavyzdys Priskirtinumo, tapatybės ir įsitraukimo jausmas

Pratimas Nr. 1 – Socialinio susietumo tyrinėjimas per kultūros ir gamtos paveldą

Tikslas.

Besimokantieji gebės analizuoti, kaip kultūros ir gamtos paveldas gali sustiprinti jų priklausymo bendruomenei jausmą, tapatybę ir dalyvavimą joje.

Apšilimas.

1. Ką jums reiškia sąvoka "kultūros paveldas"?
2. Kaip gamtos paveldo pažinimas gali padėti mums užmegzti ryšį su aplinka?

Pagrindiniai žodynai, kuriuos reikia paaiškinti.

- **Paveldas.** Iš kartos į kartą perduodamos tradicijos, įsitikinimai ir vertybės.
- **Socialinis susietumas.** Jausmas, kad esate priimami ir vertinami tam tikroje grupėje ar bendruomenėje.
- **Įsitraukimas.** Aktyvus dalyvavimas arba įsitraukimas į kokią nors veiklą.

Socialinio susietumo tyrinėjimas per kultūros ir gamtos paveldą - trumpas įvadas

Mūsų kultūrinis ir gamtinis paveldas nėra kažkas tolimo ar abstraktaus - jis jaučiamas į mūsų būties audinį. Tai mūsų protėvių perduotos istorijos, tradicijos, kurias puoselėjame, ir kraštovaizdis, kuris formuoja mūsų aplinką. Skirdami laiko šiems lobiams tyrinėti, ne tik atskleidžiame istoriją, bet ir stipriname ryšius su savo šaknimis ir bendruomenėmis.

Gilindamiesi į mūsų kultūros ir gamtos paveldo pasakojimus, papročius ir grožį, mes atsiveriame įvairovės ir ryšio pasauliui. Atrandame bendrą patirtį, kuri mus sieja su praeities kartomis, žeme, kurią vadiname namais, ir vieni su kitais. Tyrinėdami atrandame pasididžiavimo ir vienybės jausmą, peržengiantį laiko ar atstumo ribas.

Pripažindami savo paveldo vertę ne tik pagerbiame tuos, kurie buvo prieš mus, bet ir tiesiame kelią tiems, kurie ateis po mūsų. Vertindami savo paveldo turtingumą ir įvairovę, geriau suprantame save ir savo vietą pasaulyje. Būtent šis supratimas skatina mūsų troškimą saugoti šiuos lobius ir dalytis jais su ateinančiomis kartomis.

Apmąstymų klausimas.

Apmąstykite jums svarbią kultūrinę tradiciją. Kaip ši tradicija prisideda prie jūsų priklausomybės jausmo?

Rašymo skatinimas.

Įsivaizduokite, kad jums pavesta sukurti laiko kapsulę, kuri atspindėtų jūsų kultūrinį ir gamtinį paveldą. Kokius daiktus įdėtumėte į laiko kapsulę ir kodėl?

Patarimai treneriui.

1. Sukurkite saugią ir palankią aplinką. Pradėkite nuo pasitikėjimo ir pagarbos atmosferos, kurioje dalyviai jaustųsi patogiai dalydamiesi savo mintimis ir patirtimi. Pabrėžkite konfidencialumą ir nesmerkiantį klausymąsi.
2. Pateikite pavyzdžių ir paaiškinimų. Kai kurie dalyviai gali būti nesusipažinę su kultūrinių tradicijų ar laiko kapsulių sąvokomis. Pasiūlykite aiškių paaiškinimų ir pavyzdžių, kad padėtumėte jiems suprasti pratimus ir jų reikšmę.
3. Siūlykite pasirinkimą ir lankstumą. Pripažinkite, kad asmenys gali būti skirtingai pasirengę savirefleksijai ir rašytinei raiškai. Suteikite dalyvavimo galimybių, pavyzdžiui, jei dalyviai pageidauja, leiskite jiems dalytis ne raštu, o žodžiu.
4. Naudokite jautrumą ir kultūrinį sąmoningumą. Aptardami tradicijas ir paveldą, turėkite omenyje kultūrinius skirtumus ir galimus dirgiklius. Gerbkite įvairias perspektyvas ir venkite daryti prielaidas apie dalyvių kilmę.
5. Skatinkite saviraišką. Pabrėžkite, kad nėra teisingų ar neteisingų atsakymų į apmąstymų klausimą ir rašymo užduotį. Skatinkite dalyvius autentiškai išreikšti save ir pasidalyti savo unikaliu požiūriu.
6. Palengvinkite tarpusavio pagalbą. Skatinkite dalyvius aktyviai klausytis ir palaikyti vieni kitus grupinių diskusijų ir dalijimosi sesijų metu. Tarpusavio parama gali sustiprinti priklausymo ir ryšio jausmą grupėje, taip pat parodyti įvairovės ir kitų priėmimo svarbą.
7. Tolesni veiksmai, susiję su ištekiais. Pasiūlykite papildomų išteklių ar paramos paslaugų dalyviams, kurie norėtų toliau tyrinėti savo kultūrinį paveldą ar spręsti su tuo susijusias problemas.
8. Apmąstykite palengvinimo praktiką. Po pratybų skirkite laiko sesijai apmąstyti ir apsvarstyti, kas pavyko ir ką galima būtų patobulinti. Jei reikia, pakoreguokite palengvinimo metodą, kad geriau atitiktų dalyvių poreikius.

Praktinė veikla Nr. 1 - Kultūros ir gamtos paveldo dalyvavimo renginys.

Tikslas.

Besimokantieji planuos ir organizuos renginį kultūros ar gamtos paveldo tema, kad sustiprintų bendradarbiavimą su bendruomene.

Apšilimas.

1. Kas yra kultūros paveldas ir kodėl jis svarbus?
2. Kaip gamtos paveldo pažinimas gali būti naudingas bendruomenei?

Pagrindinis žodynas.

- **Kultūros paveldas.** Iš kartos į kartą perduodamos tradicijos, tikėjimai, papročiai ir vertybės.
- **Gamtos paveldas.** Augalų, gyvūnų ir kraštovaizdžio rinkinys, kurį paveldėjo praeities kartos ir kuris išsaugomas ateities kartoms.
- **Sužadėtuvis.** Įsitraukimas reiškia aktyvų asmenų įsitraukimą, dalyvavimą ar sąveiką su tam tikra veikla, užduotimi, koncepcija ar bendruomene. Tai reiškia, kad jaučiamas ryšys, susidomėjimas ir investavimas į dalyką ar kontekstą, dėl to atsiranda nuolatinis dėmesys, pastangos ir entuziazmas.

Kultūros ir gamtos paveldo dalyvavimo renginio planavimas.

Šios veiklos metu mokiniai dirbs grupėse, kad suplanuotų ir suorganizuotų renginį, skirtą kultūros ar gamtos paveldo temai savo regione / šalyje. Tikslas - įtraukti bendruomenę, pabrėžiant, kaip svarbu išsaugoti ir vertinti šiuos vietovės aspektus. Planuodami renginį mokiniai turėtų atsižvelgti į toliau nurodytus žingsnius.

- **Moksliniai tyrimai.** Pasirinkite konkrečią kultūros ar gamtos paveldo temą, kuriai skirsite dėmesį renginyje. Atlikite tyrimą, kad sužinotumėte daugiau apie jos svarbą ir reikšmę jūsų bendruomenei.
- **Išsami informacija apie renginį.** Nuspręskite, kokio formato renginį norite organizuoti. ar tai bus seminaras, paroda, pasirodymas, ar kitokio pobūdžio pristatymas? Suplanuokite logistiką, pavyzdžiui, vietą, datą, laiką, reklamą ir visus reikalingus išteklius.
- **Dalyvavimas bendruomenėje.** Apsvarstykite, kaip į savo renginį galite įtraukti bendruomenės narius. Tai galėtų būti kviestiniai pranešėjai, atlikėjai arba savanoriai, kurie padėtų organizuoti ir vykdyti renginį.
- **Skatinimas.** Sukurkite renginio reklamos planą bendruomenei. Tai gali apimti plakatų, pranešimų socialinėje žiniasklaidoje kūrimą arba kreipimąsi į vietos žiniasklaidą.

Klausimas.

Kiekviena grupė pristatys savo renginį vertinimo komisijai (kurią sudaro mokytojas ir kitos grupės). Įsivaizduokite, kad dalyvaujate kitos grupės organizuojamame renginyje. Kokie renginio aspektai padėtų jums pasijusti įsitraukusiems ir susidomėjusiems pristatoma kultūros ar gamtos paveldo tema?

Patarimai treneriui.

1. Teikite rekomendacijas ir paramą. Siūlykite aiškias instrukcijas ir gaires kiekvienam planavimo proceso etapui. Užtikrinkite, kad besimokantieji suprastų veiklos tikslus ir jaustųsi palaikomi.
2. Palengvinkite mokslinius tyrimus. Padėkite besimokantiems gauti reikiamų išteklių ir informacijos, reikalingos jų tyrimams. Siūlykite patarimų, kaip kritiškai įvertinti šaltinius ir surinkti reikšmingų įžvalgų apie pasirinktą kultūros ar gamtos paveldo temą.
3. Skatinkite bendradarbiavimą. Pabrėžkite komandinio darbo ir bendradarbiavimo svarbą planuojant renginį. Palengvinkite grupines diskusijas ir "smegenų šturmo" sesijas, kad būtų generuojamos idėjos ir priimami bendri sprendimai.

4. Skatinkite kūrybiškumą. Skatinkite besimokančiuosius kūrybiškai ir novatoriškai mąstyti rengiant renginį. Leiskite lanksčiai pasirinkti formatą ir pristatymo stilių, kad būtų atsižvelgta į skirtingus interesus ir pageidavimus.
5. Pateikite grįžtamąjį ryšį. Teikite konstruktyvią grįžtamąją informaciją viso planavimo proceso metu, kad padėtumėte besimokantiejiems patobulinti savo idėjas ir patobulinti renginio pasiūlymus. Skatinkite apmąstyti savo pažangą ir sprendimų priėmimą.
6. Skatinkite bendruomenės dalyvavimą. Pabrėžkite bendruomenės dalyvavimo renginio planavimo procese svarbą. Skatinkite besimokančiuosius kreiptis į vietos suinteresuotąsias šalis, organizacijas ir asmenis, kurie gali prisidėti prie renginio sėkmės.
7. Stiprinkite pristatymo įgūdžius. Suteikite besimokantiejiems galimybę praktiškai pristatyti savo renginių pasiūlymus kitiems klasės ar grupės nariams. Siūlykite patarimų dėl veiksmingų bendravimo metodų ir pristatymo įgūdžių.
8. Palengvinkite tarpusavio vertinimą. Organizuokite tarpusavio vertinimo sesiją (mažose grupėse), kurioje grupės gali teikti atsiliepimus ir pasiūlymus viena kitai. Skatinkite konstruktyvią kritiką ir tarpusavio mokymąsi.